

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡേ

॥ ഏകോനത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| ഏകോനത്രിംശഃ സർഗഃ ||

ഹനുമതാ ബോധിതേന സുഗ്രീവേണ നീലം പ്രതി
വാനരസൈനികാനാമേകത്രകരണായാദേശദാനം

സമീക്ഷ്യ വിമലം വ്യോമ
ഗതവിദ്യുദ്ബലാഹകം |
സാരസാകുലസംഘൃഷ്ടം
രമ്യജ്യോത്സ്നാനുലേപനം || 4.29.1 ||

സമൃദ്ധാർഥം ച സുഗ്രീവം
മന്ദധർമാർഥസംഗ്രഹം |
അത്യർഥം ചാസതാം മാർഗ -
മേകാന്തഗതമാനസം || 4.29.2 ||

നിവൃത്തകാർയം സിദ്ധാർഥം
പ്രമദാഭിരതം സദാ |
പ്രാപ്തവന്തമഭിപ്രേതാൻ
സർവാനേവ മനോരമാൻ || 4.29.3 ||

സ്യാം ച പത്നീമഭിപ്രേതാം
താരാം ചാപി സമീപ്തിതാം |
വിഹരന്തമഹോരാത്രം
കൃതാർഥം വിഗതജ്വരം || 4.29.4 ||

ക്രീഡന്തമിവ ദേവേശം
 ഗന്ധർവാപ്ലരസാം ഗണൈഃ |
 മന്ത്രിഷു ന്യസ്തുകാർയം ച
 മന്ത്രിണാമനവേക്ഷകം || 4.29.5 ||

ഉച്ഛിന്നരാജ്യസന്ദേഹം
 കാമവൃത്തമിവ സ്ഥിതം |
 നിശ്ചിതാർഥോർമ്മതത്ത്വജ്ഞഃ
 കാലധർമവിശേഷവിത് || 4.29.6 ||

പ്രസാദ്യ വാക്യൈർവിവിധൈ -
 ര്ഹേതുമദ്ഭിർമനോരമൈഃ |
 വാക്യവിദ് വാക്യതത്ത്വജ്ഞം
 ഹരീശം മാരുതാത്മജഃ || 4.29.7 ||

ഹിതം തഥ്യം ച പഥ്യം ച
 സാമധർമാർഥനീതിമത് |
 പ്രണയപ്രീതിസംയുക്തം
 വിശ്വാസകൃതനിശ്ചയം || 4.29.8 ||

ഹരീശ്വരമുപാഗമ്യ
 ഹനുമാൻ വാക്യമബ്രവീത് |
 രാജ്യം പ്രാപ്തം യശശ്ചൈവ
 കൗലീ ശ്രീരഭിവർധിതാ || 4.29.9 ||

മിത്രാണാം സംഗ്രഹഃ ശേഷ -
 സ്തദ് ഭവാൻ കർതുമർഹതി |
 യോ ഹി മിത്രേഷു കാലജ്ഞഃ
 സതതം സാധു വർതതേ || 4.29.10 ||

തസ്യ രാജ്യം ച കീർത്തിശ്ച
 പ്രതാപശ്ചാപി വർധതേ |
 യസ്യ കോശശ്ച ദണ്ഡശ്ച
 മിത്രാൺയാത്മാ ച ഭൂമിപ |
 സമാന്യേതാനി സർവാണി
 സ രാജ്യം മഹദശ്ശൃതേ || 4.29.11 ||

തദ് ഭവാൻ വൃത്തസമ്പന്നഃ
 സ്ഥിതഃപഥി നിരത്യയേ |
 മിത്രാർഥമഭിനീതാർഥം
 യഥാവത് കർതുമർഹതി || 4.29.12 ||

സന്ത്യജ്യ സർവകർമാണി
 മിത്രാർഥേ യോ ന വർതതേ |
 സംഭ്രമാദ് വികൃതോത്സാഹഃ
 സോന്മനേനാവരുധ്യതേ || 4.29.13 ||

യോ ഹി കാലവൃതീതേഷു
 മിത്രകാർയേഷു വർതതേ |
 സ കൃത്യാ മഹതോപ്യർഥാ -
 ന മിത്രാർഥേന യുജ്യതേ || 4.29.14 ||

തദിദം മിത്രകാർയം നഃ
 കാലാതീതമരിന്ദമ |
 ക്രിയതാം രഘവസ്യൈതദ്
 വൈദേഹ്യാഃ പരിമാർഗണം || 4.29.15 ||

ന ച കാലമതീതം തേ
 നിവേദയതി കാലവിത് |

ത്വരമാണോഽപി സ പ്രാജ്ഞ -
സ്തവ രാജൻ വശാനുഗഃ || 4.29.16 ||

കുലസ്യ ഹേതുഃ സ്തീതസ്യ
ദീർഘബന്ധുശ്ച രാഘവഃ |
അപ്രമേയപ്രഭാവശ്ച
സ്വയം ചാപ്രതിമോ ഗുണൈഃ || 4.29.17 ||

തസ്യ ത്വം കുരു വൈ കാർയ
പൂർവം തേന കൃതം തവ |
ഹരീശ്വര കപിശ്രേഷ്ഠാ -
നാജ്ഞാപയിതുമർഹസി || 4.29.18 ||

നഹി താവദ് ഭവേത് കാലോ
വൃതീതശ്ചോദനാദൃതേ |
ചോദിതസ്യ ഹി കാർയസ്യ
ഭവേത് കാലവൃതിക്രമഃ || 4.29.19 ||

അകർതൂരപി കാർയസ്യ
ഭവാൻ കർതാ ഹരീശ്വര |
കിം പുനഃ പ്രതികർതൂന്യേ
രാജ്ഞേന ച വധേന ച || 4.29.20 ||

ശക്തിമാനതിവിക്രാന്തോ
വാനരർക്ഷഗണേശ്വര |
കർതും ദാശരഥേഃ പ്രീതി -
മാജ്ഞായാം കിം നു സജ്ജസേ || 4.29.21 ||

കാമം ഖലു ശരൈഃ ശക്തഃ
സുരാസുരമഹോരഗാൻ |

വശേ ദാശരഥിഃ കർതും
ത്വത്പ്രതിജ്ഞാമവേക്ഷതേ ||4.29.22 ||

പ്രാണത്യാഗാവിശങ്കേന
കൃതം തേന മഹത് പ്രിയം |
തസ്യ മാർഗാമ വൈദേഹീം
പൃഥിവ്യാമപി ചാഞ്ചരേ ||4.29.23 ||

ദേവദാനവഗന്ധർവാ
അസുരാഃ സമരൂദഗണാഃ |
ന ച യക്ഷാ ഭയം തസ്യ
കുർയുഃ കിമിവ രാക്ഷസാഃ ||4.29.24 ||

തദേവം ശക്തിയുക്തസ്യ
പൂർവം പ്രതികൃതസ്തഥാ |
രാമസ്യാർഹസി പിംഗേശ
കർതും സർവാത്മനാ പ്രിയം ||4.29.25 ||

നാധസ്താദവനൗ നാപ്ലു
ഗതിർനോപരി ചാഞ്ചരേ |
കസ്യചിത് സജ്ജത്യേന്ദ്രാകം
കപീശ്വര തവാജ്ഞയാ ||4.29.26 ||

തദാജ്ഞാപയ കഃ കിം തേ
കുതോ വാപി വ്യവസ്യതു |
ഹരയോ ഹൃപ്രധൃഷ്ട്യാന്യേ
സന്തി കോട്യഗ്രതോനഘ ||4.29.27 ||

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
കാലേ സാധു നിരൂപിതം |

സുഗ്രീവഃ സത്യസമ്പന്ന -
ശ്ചകാര മതിമുത്തമാം || 4.29.28 ||

സന്ദിദേശാതിമതിമാൻ
നീലം നിത്യകൃതോദ്യമം |
ദിക്ഷു സർവാസു സർവേഷാം
സൈന്യാനാമുപസംഗ്രഹേ || 4.29.29 ||

യഥാ സേനാ സമഗ്രാ മേ
യുമപാലാശ്ച സർവശഃ |
സമാഗച്ഛന്ത്യസംഗേന
സേനാഗ്രേണ തഥാ കുരു || 4.29.30 ||

യേ ത്വന്തപാലാഃ പ്ലവഗാഃ
ശീഘ്രഗാ വ്യവസായിനഃ |
സമാനയന്തു തേ ശീഘ്രം
ത്വരിതാഃ ശാസനാൻമമ |
സ്വയം ചാനന്തരം കാർയം
ദവാന്ദേവാനുപശ്യതു || 4.29.31 ||

ത്രിപഞ്ചരാത്രാദൂർധ്വം യഃ പ്രാപ്സുയാദിഹ വാനരഃ |
തസ്യ പ്രാണാന്തികോ ദണ്ഡോ നാത്ര കാർയാവിചാരണാ || 4.29.32 ||

ഹരീംശ്ച വൃദ്ധാനുപയാതു സാംഗദോ
ദവാൻ മമാജ്ഞാമധികൃത്യ നിശ്ചിതം |
ഇതി വ്യവസ്ഥാം ഹരിപുംഗവേശ്വരോ
വിധായ വേശ്ശ പ്രവിവേശ വീര്യവാൻ || 4.29.33 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡേ ഏകോനത്രിംശഃ സർഗഃ ||